

บทความวิจัย

การเปิดเผยข้อมูลความยั่งยืนของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

ปิยะดา เนตรสุวรรณ¹

มนทิพย์ ตั้งเอกจิต²

ภุริทัต อินยา³

(Received: August 28, 2020; Revised: March 3, 2021; Accepted: March 24, 2021)

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบการเปิดเผยข้อมูลความยั่งยืนของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยระหว่างปี พ.ศ. 2558 - 2560 จำนวน 1,595 ตัวอย่าง จาก 4 แหล่ง คือ รายงานแห่งความยั่งยืน รายงานความรับผิดชอบต่อสังคม รายงานประจำปี และแบบแสดงรายการประจำปี โดยวัดดัชนีการเปิดเผยข้อมูลความยั่งยืนตามแนวทางการจัดทำรายงานข้อมูลความยั่งยืนในระดับสากล (GRI) และวัดลักษณะการใช้คำของข้อมูลความยั่งยืนตามพจนานุกรมคำ Bill McDonald's Word List และใช้วิธีการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ผลการศึกษาพบว่า บริษัทมีดัชนีการเปิดเผยข้อมูลความยั่งยืนจากทุกแหล่งโดยเฉลี่ยร้อยละ 33 โดยมีการเปิดเผยข้อมูลความยั่งยืนด้านเศรษฐกิจมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านสังคมและด้านสิ่งแวดล้อมตามลำดับ และแหล่งข้อมูล

¹ นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรบัญชีมหาบัณฑิต คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

E-mail: piyada_netsuwan@cmu.ac.th (Corresponding Author)

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ภาควิชาการบัญชี คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

E-mail: manatip.t@cmu.ac.th

³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ภาควิชาการบัญชี คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

E-mail: puritud.inya@cmu.ac.th

ความยั่งยืนที่มีการเปิดเผยมากที่สุด คือ รายงานแห่งความยั่งยืน อีกทั้งลักษณะการใช้คำของข้อมูลความยั่งยืนจากแหล่งการเปิดเผยแต่ละประเภทมีความแตกต่างกัน ผลการศึกษาจึงเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานกำกับดูแลสามารถนำไปเป็นแนวทางในการกำหนดขอบเขตและลักษณะการใช้คำในการนำเสนอข้อมูลความยั่งยืน เพราะการเปิดเผยข้อมูลความยั่งยืนในประเทศไทยเป็นแบบสมัครใจและมีแหล่งการเปิดเผยข้อมูลที่หลากหลาย แต่ไม่มีการศึกษาเปรียบเทียบการเปิดเผยจากแหล่งข้อมูลที่แตกต่างกัน อีกทั้งเป็นแนวทางให้ผู้บริหารเลือกหรือปรับปรุงเนื้อหาข้อมูลความยั่งยืนให้เหมาะสม เพราะลักษณะการใช้คำในการนำเสนอข้อมูลย่อมส่งผลกระทบต่อความรู้สึกของผู้ใช้ข้อมูลและอาจมีผลต่อการตัดสินใจการลงทุน ตลอดจนเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจสามารถนำผลการศึกษาไปวิเคราะห์และพัฒนางานวิจัยต่อไปได้

คำสำคัญ: การเปิดเผยข้อมูล รายงานความยั่งยืน ความรับผิดชอบต่อสังคม การวิเคราะห์เนื้อหา ลักษณะการใช้คำ

RESEARCH ARTICLE

Sustainability Disclosure of Companies Listed on The Stock Exchange of Thailand

Piyada Netsuwan¹

Manatip Tangeakchit²

Puritud Inya³

Abstract

The purpose of this study was to compare sustainability disclosure of companies listed on the Stock Exchange of Thailand during B.E. 2558 to B.E. 2560, which consisted of 1,595 datasets in total. Data were collected from 4 sources which are sustainability reports, corporate social responsibility reports, annual reports and annual registration statements. The sustainability disclosure index was measured follow the guidelines of global standards for sustainability reporting (GRI) and the tone of sustainability was measured follow the Bill McDonald's word list. The content analysis was used to analyze the data. The findings presented that the sustainability disclosure index being observed in all selected sources of the studied companies were averagely rated at 33%. Economic

¹ Master Student, Master of Accountancy Program, Faculty of Business Administration, Chiang Mai University, E-mail: piyada_netsuwan@cmu.ac.th (Corresponding Author)

² Assistant Professor, Ph.D., Department of Accounting, Faculty of Business Administration, Chiang Mai University, E-mail: manatip.t@cmu.ac.th

³ Assistant Professor, Ph.D., Department of Accounting, Faculty of Business Administration, Chiang Mai University, E-mail: puritud.inya@cmu.ac.th

sustainability was disclosed at the highest level, followed by social and environmental sustainability, accordingly. Among the selected sources of sustainability information, the sustainability reports was the source where the sustainability information was disclosed at the most. The findings also revealed that the tones of sustainability were differently observed in different sources of sustainability information. Results of this study shall bring benefit to the regulators as it could be referred as a guideline in determining scope and tone in sustainability reporting since sustainability disclosure in Thailand was voluntary and could be disclosed in various sources with no studies have compared the disclosures from different sources. Moreover, the results of this study can also be used as a reference for administrators to select or modify sustainability content as appropriate because the tone in reporting will affect the user feeling and may affect investment decisions. In addition, there are bring benefit to those who are interesting can use the results for analyzing and researching further.

Keywords: Information Disclosure, Sustainability Report, Corporate Social Responsibility, Content Analysis, Tone

บทนำ

กลยุทธ์ในการสร้างความสามารถในการแข่งขันและความยั่งยืนที่หลายธุรกิจนิยมใช้ คือ ความรับผิดชอบต่อสังคม (Corporate Social Responsibility: CSR) เพื่อนำไปสู่ความน่าเชื่อถือ ลดข้อขัดแย้งระหว่างธุรกิจกับผู้มีส่วนได้เสียกลุ่มต่าง ๆ (Naklerd & Suttipun, 2016) โดยการดำเนินงานที่รับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมควบคู่กับการเจริญเติบโตทางด้านเศรษฐกิจขององค์กร เพื่อให้ธุรกิจและชุมชนสามารถอยู่ร่วมกันได้ (Chareonwongsak, 2007)

แนวคิดความรับผิดชอบต่อสังคมเริ่มเข้าสู่ความสนใจของโลกในศตวรรษที่ 19 โดยบริษัทในประเทศสหรัฐอเมริกาที่มีการดำเนินธุรกิจที่ส่งผลกระทบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมอย่างมาก เช่น บริษัทด้านพลังงานและผู้ผลิตรถยนต์ ได้ใช้ความรับผิดชอบต่อสังคมเพื่อแสดงความเป็นพลเมืองที่ดี (Frederick, 2006) เช่น การบริจาคเพื่อการกุศล การส่งเสริมสวัสดิการของพนักงาน การบริการชุมชนและการปฏิบัติทางศาสนา เป็นต้น (Banerjee, 2007) ต่อมาในศตวรรษที่ 21 ความรับผิดชอบต่อสังคมได้เปลี่ยนแปลงจากการเน้นกิจกรรมการบริจาคและการให้คืนสู่สังคมมาสู่การบูรณาการความยั่งยืนเข้าไปในการดำเนินธุรกิจ โดยทุกกิจกรรมของการดำเนินธุรกิจจะต้องคำนึงถึงผลกระทบต่อผู้มีส่วนได้เสีย เพื่อสร้างความสมดุลระหว่างการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม จึงเปลี่ยนแนวคิดความรับผิดชอบต่อสังคม (Corporate Social Responsibility) มาเป็นความรับผิดชอบต่อสังคมอย่างยั่งยืน (Corporate Sustainability) (Varnaprux, 2015)

การเปิดเผยข้อมูลความยั่งยืนถือเป็นกลไกสำคัญอย่างหนึ่งขององค์กรที่ใช้สื่อสารถึงผลการดำเนินงานที่คำนึงถึงความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม และสะท้อนข้อมูลผลประกอบการในมุมเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อมโดยรวมให้แก่ผู้มีส่วนได้เสียได้อย่างครบถ้วน ซึ่งการเปิดเผยข้อมูลความยั่งยืนนิยมเปิดเผยในรายงานแห่งความยั่งยืน (Tantayanon, 2015) โดยการเปิดเผยรายงานแห่งความยั่งยืนในประเทศไทยยังคงเป็นการเปิดเผยแบบสมัครใจ ไม่มีกฎหมายบังคับให้เปิดเผยข้อมูลโดยบริษัท อีกทั้งยังไม่มีรูปแบบแนวทางในการจัดทำที่กำหนดไว้ชัดเจน (Kohloy, 2013) องค์กรแห่งความ

ริเริ่มว่าด้วยรายงานสากล (Global Reporting Initiative: GRI) จึงพัฒนา
มาตรฐานการเปิดเผยรายงานโดยสมัครใจ และถือเป็นมาตรฐานสากลสำหรับ
การเปิดเผยข้อมูลความยั่งยืน (KPMG, 2011) ซึ่งการเปิดเผยข้อมูลความยั่งยืน
อาจจะเปิดเผยเป็นส่วนหนึ่งของรายงานที่ต้องยื่นประจำปีหรือแยกต่างหากจาก
รายงานประจำปี (The Stock Exchange of Thailand, 2012)

งานวิจัยในอดีตมีจำนวนมากที่ศึกษาการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อ
สังคม แต่มักศึกษาจากแหล่งเดียว เช่น การเปิดเผยข้อมูลเฉพาะที่รวมอยู่ใน
รายงานที่ต้องยื่นประจำปี (Chobpichien, 2010; Varnaprux, 2015; Naklerd
& Suttipun, 2016) หรือการเปิดเผยข้อมูลเฉพาะฉบับแยกต่างหากจากรายงาน
ที่ต้องยื่นประจำปี (Kohloy, 2013; García-Sánchez, Hussain, Martinez-
Ferrero, & Ruiz-Barbadillo, 2019) อย่างไรก็ตาม การศึกษาข้อมูลจากแหล่ง
เดียวนั้นทำให้ขาดข้อมูลความยั่งยืนในภาพรวมและเชิงเปรียบเทียบจาก
แหล่งข้อมูลที่แตกต่างกัน เพื่อใช้ในการตัดสินใจของผู้ที่สนใจศึกษาข้อมูลความ
ยั่งยืนในมุมเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม จากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ อีกทั้ง
งานวิจัยที่ผ่านมามักศึกษาเฉพาะการเปิดเผยข้อมูลเชิงปริมาณ เช่น วิธีการนับ
หัวข้อที่เปิดเผยด้านเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม (Hodkam & Junrueng,
2016) หรือวิธีการนับคำ (Chodchoy, 2014) แต่ขาดการวัดลักษณะการ
เปิดเผยข้อมูลเชิงคุณภาพ เช่น การวัดลักษณะการใช้คำของข้อมูลความยั่งยืน
ซึ่งเป็นตัววัดในการวิเคราะห์เนื้อหาข้อมูลที่สามารถบ่งบอกด้านผลกระทบและ
ความรู้สึกล โดยลักษณะการใช้คำที่แตกต่างกันจะส่งผลกระทบต่อความรู้สึกลของ
ผู้ใช้ข้อมูลแตกต่างกัน (Loughran & McDonald, 2011)

การเปิดเผยข้อมูลความยั่งยืนเป็นการเปิดเผยแบบสมัครใจ ทำให้
บริษัทต่าง ๆ มีขอบเขตระดับการเปิดเผยและเนื้อหาของรายงานความยั่งยืน
แตกต่างกัน ตลอดจนแหล่งข้อมูลการเผยแพร่ข้อมูลความยั่งยืนไม่ได้มีการ
กำหนดชัดเจน สามารถพบได้จากหลายแหล่ง เช่น รายงานแห่งความยั่งยืน
รายงานความรับผิดชอบต่อสังคม รายงานประจำปี และแบบแสดงรายการ
ประจำปี เป็นต้น ดังนั้นจึงเป็นที่น่าสนใจในการศึกษาปริมาณและลักษณะ
การใช้คำของข้อมูลความยั่งยืนของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่ง

ประเทศไทย ทั้งในมุมมองภาพรวมและวิเคราะห์ในมุมมองอุตสาหกรรม ตลอดจนเปรียบเทียบการเปิดเผยข้อมูลความยั่งยืนจากแหล่งข้อมูลที่แตกต่างกัน เพื่อเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานกำกับดูแลตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย และผู้บริหารในการกำหนดขอบเขตและเนื้อหาในการนำเสนอข้อมูลความยั่งยืน ซึ่งถือเป็นข้อมูลที่สะท้อนบทบาทความรับผิดชอบของธุรกิจที่มีต่อผู้มีส่วนได้เสีย สร้างความน่าเชื่อถือและดึงดูดความสนใจของผู้ลงทุน ตลอดจนเป็นแนวทางให้ผู้ที่สนใจศึกษาข้อมูลความยั่งยืนนำไปวิเคราะห์และพัฒนางานวิจัยในอนาคตต่อไป

วัตถุประสงค์งานวิจัย

เพื่อศึกษาปริมาณการเปิดเผยข้อมูลความยั่งยืนและลักษณะการใช้คำของข้อมูลความยั่งยืนของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย และเปรียบเทียบการเปิดเผยข้อมูลความยั่งยืนจากแหล่งข้อมูลที่แตกต่างกัน

ทบทวนวรรณกรรมและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

1. ทฤษฎีและการเปิดเผยข้อมูลความยั่งยืน

ทฤษฎีผู้มีส่วนได้เสีย (Stakeholder Theory) มีพื้นฐานมาจากกรอบแนวคิดของ Barnard (1938) ซึ่งนำเสนอมุมมองของผู้บริหารในการสนับสนุนความรับผิดชอบต่อสังคม โดย Freeman (1984) สนับสนุนว่า ผู้บริหารต้องสร้างความพึงพอใจต่อผู้มีส่วนได้เสียที่มีอิทธิพลต่อผลลัพธ์ของบริษัท ซึ่งเป็นผู้มีผลกระทบหรือได้รับผลกระทบจากการตัดสินใจ นโยบายและการปฏิบัติของบริษัท สอดคล้องกับทฤษฎีความชอบธรรมหรือทฤษฎีชอบด้วยกฎหมาย (Legitimacy Theory) ซึ่งอธิบายถึงการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ และทรัพยากรบุคคลของบริษัทนั้นได้รับสิทธิมาจากสังคม โดยการดำเนินธุรกิจต้องอยู่ภายใต้ความคาดหวังของสังคมและการกระทำที่ชอบด้วยกฎหมาย (Suchman, 1995)

จากแนวคิดดังกล่าว การเปิดเผยข้อมูลความยั่งยืนจึงเป็นกลไกการให้ข้อมูลเกี่ยวกับแนวคิด เป้าหมาย พัฒนาการ และผลการดำเนินงานด้าน

เศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม ตลอดจนการกำกับดูแลกิจการ และแนวการบริหารจัดการ เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้มีส่วนได้เสียทั้งภายในและภายนอกกิจการ และแสดงให้เห็นว่าบริษัทเป็นพลเมืองที่ดีซึ่งจะอยู่รอดต่อไปในสังคม อย่างไรก็ตาม การเปิดเผยข้อมูลความยั่งยืนของบริษัทในประเทศไทยยังไม่มีระเบียบกฎเกณฑ์บังคับให้บริษัทต้องจัดทำ เป็นแต่เพียงการรายงานด้วยความสมัครใจ ซึ่ง Thaipat Institute (2015) กล่าวว่า การเปิดเผยข้อมูลความยั่งยืนควรอิงกับแนวทางการรายงานที่ได้รับการยอมรับหรือมีการเปิดเผยครบถ้วนในประเด็นสำคัญและมีคุณภาพ ปัจจุบันมีหน่วยงานที่พัฒนากรอบการจัดทำรายงานระดับประเทศ เช่น สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.) และระดับสากล เช่น องค์กรระหว่างประเทศว่าด้วยมาตรฐาน (ISO) และองค์กรแห่งความริเริ่มว่าด้วยการรายงานสากล (GRI) เป็นต้น แต่กรอบการจัดทำรายงานที่เป็นที่นิยมและได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางทั่วโลก คือ กรอบแนวทางการจัดทำรายงานข้อมูลความยั่งยืนที่พัฒนาโดย GRI ซึ่งใช้วัดการรายงานผลการดำเนินงานด้านเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อมได้อย่างครบถ้วน

สำหรับประเทศไทย จากงานวิจัยในอดีตที่ศึกษาการเปิดเผยข้อมูลความยั่งยืนตามกรอบแนวทางการจัดทำรายงานข้อมูลความยั่งยืนในระดับสากล (GRI) ในประเทศไทย พบว่า บริษัทมีการเปิดเผยข้อมูลความยั่งยืนน้อยมาก โดยการเปิดเผยมีความแตกต่างกันออกไปในแต่ละบริษัท (Aiewpradit & Srijunpetch, 2016) แม้ว่าจะมีงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการเปิดเผยข้อมูลความยั่งยืนตามกรอบแนวทางการจัดทำรายงานข้อมูลความยั่งยืนในระดับสากล (GRI) ในประเทศไทย เช่น งานวิจัยของ Aiewpradit and Srijunpetch (2016), Hodkam and Junrueng (2016), Sombunmon (2016) และ Chongruksut (2018) เป็นต้น แต่ขอบเขตของงานวิจัยดังกล่าวยังจำกัด เนื่องจากการศึกษาดังกล่าวไม่ได้ศึกษาเพื่อเปรียบเทียบปริมาณและลักษณะการใช้ค่าของข้อมูลความยั่งยืน จำแนกตามประเภทอุตสาหกรรม หรือตามแหล่งข้อมูลของการเปิดเผย อีกทั้ง Cho, Roberts, and Patten (2010) พบว่า บริษัทจะให้ความสำคัญกับวิธีการเปิดเผยข้อมูลความยั่งยืน เช่น ลักษณะการใช้ค่า เท่ากับ

หรือมากกว่าข้อมูลในเชิงปริมาณ เป็นต้น ซึ่งยังไม่พบการศึกษาถึงลักษณะการใช้คำของข้อมูลความยั่งยืนในประเทศไทย

2. แนวทางการเปิดเผยข้อมูลความยั่งยืน

กรอบแนวทางการจัดทำรายงานข้อมูลความยั่งยืนที่พัฒนาโดย Global Reporting Initiative (GRI) เป็นกรอบแนวทางการจัดทำรายงานข้อมูลความยั่งยืนที่เป็นที่นิยมและได้รับการยอมรับในระดับสากล โดยปัจจุบันมีแนวปฏิบัติหลักสำหรับการจัดทำรายงานข้อมูลความยั่งยืนรุ่นที่ 4 หรือ G4 (Global Reporting Initiative, 2015) โดยกรอบแนวทางการจัดทำรายงานข้อมูลความยั่งยืน ประกอบด้วย 91 ตัวชี้วัดย่อย ซึ่งบริษัทสามารถใช้วัดและรายงานผลการดำเนินงานด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านสิ่งแวดล้อม ดังตารางที่ 1 ต่อไปนี้

ตารางที่ 1

การเปิดเผยข้อมูลด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านสิ่งแวดล้อม ตามแนวทางการจัดทำรายงานข้อมูลความยั่งยืนในระดับสากล (GRI-G4)

ด้าน	ประเภท	หมวด
เศรษฐกิจ	-	(1) ภาวะเศรษฐกิจ (2) บทบาทในตลาด (3) ผลกระทบเชิงเศรษฐกิจทางอ้อม (4) วิธีการจัดซื้อจัดจ้าง
สังคม	การปฏิบัติ ต่อแรงงาน อย่างยั่งยืน	(1) การจ้างงาน (2) การจัดความสัมพันธ์ด้าน แรงงาน (3) ความปลอดภัยและอาชีวอนามัย (4) การฝึกอบรมและการศึกษา (5) ความหลากหลายและโอกาสที่เท่าเทียม (6) การให้คำตอบแทนที่เท่าเทียมระหว่างผู้หญิง และผู้ชาย (7) การประเมินการปฏิบัติต่อแรงงาน ของผู้จัดจำหน่าย (8) กระบวนการร้องทุกข์ เกี่ยวกับการปฏิบัติต่อแรงงาน

ตารางที่ 1

การเปิดเผยข้อมูลด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านสิ่งแวดล้อม ตามแนวทาง
การจัดทำรายงานข้อมูลความยั่งยืนในระดับสากล (GRI-G4) (ต่อ)

ด้าน	ประเภท	หมวด
สังคม	สิทธิมนุษยชน	(1) แนวปฏิบัติทางการลงทุนและการจัดหา (2) การไม่เลือกปฏิบัติ (3) เสรีภาพในสมาคม และการเจรจาต่อรอง (4) แรงงานเด็ก (5) แรงงานที่ถูกบังคับ (6) แนวปฏิบัติด้านความ ปลอดภัย (7) สิทธิของคนในท้องถิ่น (8) การประเมิณผล (9) การประเมิณ สิทธิมนุษยชนของผู้จัดจำหน่าย (10) กระบวนการร้องทุกข์เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน
	สังคม	(1) ชุมชนท้องถิ่น (2) การทุจริต (3) นโยบาย สาธารณะ (4) พฤติกรรมต่อต้านการแข่งขัน (5) ความร่วมมือ (6) การประเมิณผลกระทบด้าน สังคมของผู้จัดจำหน่าย (7) กระบวนการ ร้องทุกข์เกี่ยวกับผลกระทบต่อสังคม
	ความ รับผิดชอบต่อ ผลิตภัณฑ์	(1) สุขภาพและความปลอดภัยของลูกค้า (2) การติดตามสินค้าและบริการ (3) การสื่อสารทางการตลาด (4) ความเป็น ส่วนตัวของลูกค้า (5) ความร่วมมือ
สิ่งแวดล้อม	-	(1) วัตถุดิบ (2) พลังงาน (3) น้ำ (4) ความหลากหลายทางชีวภาพ (5) การปล่อย ก๊าซเรือนกระจก (6) การปล่อยน้ำทิ้งและ ของเสีย (7) สินค้าและบริการ (8) ความร่วมมือ (9) การขนส่ง (10) ภาพรวม (11) การประเมิณ สภาพแวดล้อมของผู้จัดจำหน่าย (12) กระบวนการร้องทุกข์เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม

ที่มา: Global Reporting Initiative (2015)

นอกจากการวัดข้อมูลเชิงปริมาณตามกรอบแนวทางการจัดทำรายงานข้อมูลความยั่งยืนในระดับสากล ลักษณะการใช้คำถือเป็นตัววัดเชิงคุณภาพที่ใช้ในการวิเคราะห์เนื้อหาข้อมูลที่สามารถบ่งบอกด้านผลกระทบและความรู้สึก เช่น การใช้พจนานุกรมคำ Bill McDonald's Word Lists ในการวัดลักษณะการใช้คำ (Loughran & McDonald, 2011) ซึ่งพัฒนามาจากรายการคำศัพท์ทั่วไปของ Harvard General Inquirer โดยแบ่งคำเป็น 2 ประเภท คือ คำเชิงบวกและคำเชิงลบ ซึ่งพจนานุกรมคำนี้เป็นที่เหมาะสมในการใช้บอกลักษณะการใช้คำของข้อมูลความยั่งยืน (Muslu, Mutlu, Radhakrishnan, & Tsang, 2014) สำหรับการแบ่งลักษณะการใช้คำเช่นนี้จะเป็นการบอกถึงลักษณะการแสดงถึงความรู้สึกและทัศนคติในการสื่อสาร หากลักษณะการใช้คำเป็นเชิงบวกจะส่งผลกระทบต่อความรู้สึกและทัศนคติของผู้รับสารในเชิงบวก และในทางกลับกันหากลักษณะการใช้คำเป็นเชิงลบก็จะส่งผลให้ผู้รับสารมีความรู้สึกและทัศนคติในเชิงลบ (Loughran & McDonald, 2011) โดยข้อมูลที่มีเนื้อหาทางบวกและทางลบส่งผลกระทบต่อการตัดสินใจของผู้มีส่วนได้เสียต่างกัน (Coram, Monroe, & Woodliff, 2009)

วิธีการดำเนินการวิจัย

ประชากรในการวิจัยนี้ คือ บริษัทที่จดทะเบียนอยู่ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย และผู้ศึกษาได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากรระหว่างปี พ.ศ. 2558 - 2560 ทั้งนี้ไม่รวมถึงบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ (mai) และบริษัทจดทะเบียนที่แก้ไขการดำเนินงานไม่ได้ตามกำหนดหรือบริษัทจดทะเบียนที่อยู่ระหว่างฟื้นฟูการดำเนินงาน เนื่องจากบริษัทเหล่านี้ไม่ได้อยู่ในสถานการณ์การดำเนินงานตามปกติ ซึ่งไม่อาจเปิดเผยรายงานต่อสาธารณชนผ่านตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ตลอดจนบริษัทที่ไม่ได้เปิดเผยรายงานข้อมูลความยั่งยืนต่อตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย จึงทำให้เหลือจำนวนตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้จำนวน 1,595 ตัวอย่าง ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2

จำนวนชุดข้อมูลทั้งหมดของการศึกษานี้

รายการ	2558	2559	2560	รวม
จำนวนบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย	601	601	603	1,805
หัก จำนวนบริษัทจดทะเบียนที่แก้ไขการดำเนินงานไม่ได้ตามกำหนดหรือบริษัทจดทะเบียนที่อยู่ระหว่างฟื้นฟูการดำเนินงาน	(7)	(7)	(7)	(21)
หัก จำนวนบริษัทจดทะเบียนที่ไม่ได้เปิดเผยรายงานข้อมูลความยั่งยืน	(80)	(65)	(44)	(189)
รวมจำนวนชุดข้อมูลในการศึกษานี้	514	529	552	1,595

ทั้งนี้ การวิจัยนี้ใช้วิธีการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่ามัธยฐาน ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในการวิเคราะห์การเปิดเผยข้อมูลความยั่งยืน และใช้สถิติเชิงอนุมานการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) ในการวิเคราะห์ความแตกต่างของการเปิดเผยข้อมูลความยั่งยืนตามประเภทอุตสาหกรรม โดยเก็บข้อมูลจากแหล่งการเปิดเผย 4 แหล่ง ได้แก่ รายงานแห่งความยั่งยืน รายงานความรับผิดชอบต่อสังคม รายงานประจำปี และแบบแสดงรายการประจำปี

สำหรับการวัดปริมาณการเปิดเผยข้อมูลความยั่งยืนใช้ดัชนีการเปิดเผยข้อมูลความยั่งยืน โดยจัดทำกระดาศำทำกร Checklist ซึ่งอ้างอิงจากกรอบแนวทางการจัดทำรายงานข้อมูลความยั่งยืนในระดับสากล (GRI) รุ่นที่ 4 (G4) โดยศึกษาจากรายงานในรูปแบบภาษาไทย และมีการให้คะแนนตามการศึกษาของ Hodkam and Junrueng (2016) และ Thaenmanee and Rungruangwuttikrai (2019) โดยให้คะแนนการเปิดเผยข้อมูลในแต่ละหัวข้อเท่ากับ 1 คะแนน หากบริษัทมีการเปิดเผยข้อมูลความยั่งยืนตามที่กำหนด แต่หากไม่มีการเปิดเผยข้อมูลความยั่งยืนตามที่กำหนดจะได้รับคะแนนเท่ากับ 0

คะแนนในหัวข้อนั้น การคำนวณดัชนีการเปิดเผยข้อมูลความยั่งยืนสามารถเขียน
สมการได้ ดังนี้

$$\text{Sustainability Disclosure Index} = \frac{TAS}{MS}$$

โดย $0 \leq \text{INDEX} \leq 1$

ซึ่ง TAS = คะแนนรวมในแต่ละหัวข้อที่บริษัทได้รับจริง โดยหากมี
การเปิดเผยเพียงหนึ่งแหล่งก็จะให้คะแนนการเปิดเผย
ข้อมูลในหัวข้อนั้นเท่ากับ 1 คะแนน ซึ่งคะแนนรวมมีค่า
ตั้งแต่ 0-91 คะแนน

MS = คะแนนเต็มตามจำนวนหัวข้อในกรอบรายงานความยั่งยืน
GRI-G4 เท่ากับ 91 คะแนน

ส่วนการวัดลักษณะการใช้คำของข้อมูลความยั่งยืน อ้างอิงตาม
การศึกษาของ Muslu et al. (2014) ที่ได้พัฒนามาจากพจนานุกรมคำ Bill
McDonald's Word Lists¹ (Loughran & McDonald, 2011) โดยศึกษาจาก
รายงานในรูปแบบภาษาอังกฤษ การคำนวณลักษณะการใช้คำสามารถเขียน
สมการได้ดังนี้

$$\text{Tone} = \frac{(\text{Positive Word} - \text{Negative Word})}{(\text{Positive Word} + \text{Negative Word})}$$

โดย Positive Word = จำนวนคำเชิงบวกทั้งหมดในข้อมูลความ
ยั่งยืนโดยอ้างอิงจากพจนานุกรมคำ

¹ พจนานุกรมคำ Bill McDonald's Word Lists ใช้สำหรับวัดและบ่งบอกลักษณะการใช้คำของ Loughran and McDonald (2011) ซึ่งเป็นตัววัดในการวิเคราะห์โทนของเนื้อหาที่สามารถบ่งบอกด้านผลกระทบและความรู้สึก โดยแบ่งลักษณะการใช้คำเป็น 2 ประเภท คือ คำที่มีความหมายในเชิงบวก (Positive) จำนวน 354 คำ และคำที่มีความหมายในเชิงลบ (Negative) จำนวน 2,355 คำ

Negative Word = จำนวนคำเชิงลบทั้งหมดในข้อมูลความ
ยั่งยืนโดยอ้างอิงจากพจนานุกรมคำ

ในการพิจารณาว่าข้อมูลความยั่งยืนมีลักษณะการใช้คำเป็นไปใน
ทิศทางใด หากผลการคำนวณออกมาเป็นบวกแสดงว่าข้อมูลความยั่งยืนมีโทน
ของเนื้อหาหรือลักษณะการใช้คำเป็นเชิงบวก แต่ถ้าผลการคำนวณออกมาเป็น
ลบแสดงว่าข้อมูลความยั่งยืนมีโทนของเนื้อหาหรือลักษณะการใช้คำเป็นเชิงลบ

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยการเปิดเผยข้อมูลความยั่งยืนในภาพรวมตามจำนวน
ตัวอย่างทั้งหมด 1,595 ตัวอย่าง ดังตารางที่ 3 พบว่า ดัชนีการเปิดเผยข้อมูล
ความยั่งยืน (SDI) โดยรวม (TOTAL) มีค่าเฉลี่ยร้อยละ 33 โดยบริษัทมีดัชนีการ
เปิดเผยข้อมูลความยั่งยืนด้านเศรษฐกิจ (ECO) มากที่สุด รองลงมาคือ
ด้านสังคม (SOC) และด้านสิ่งแวดล้อม (ENV) ตามลำดับ ซึ่งบริษัทมักเปิดเผย
ข้อมูลความยั่งยืน (Percent Disclosure) ด้านเศรษฐกิจ (ECO) มากที่สุด
ส่วนด้านสิ่งแวดล้อม (ENV) น้อยที่สุด

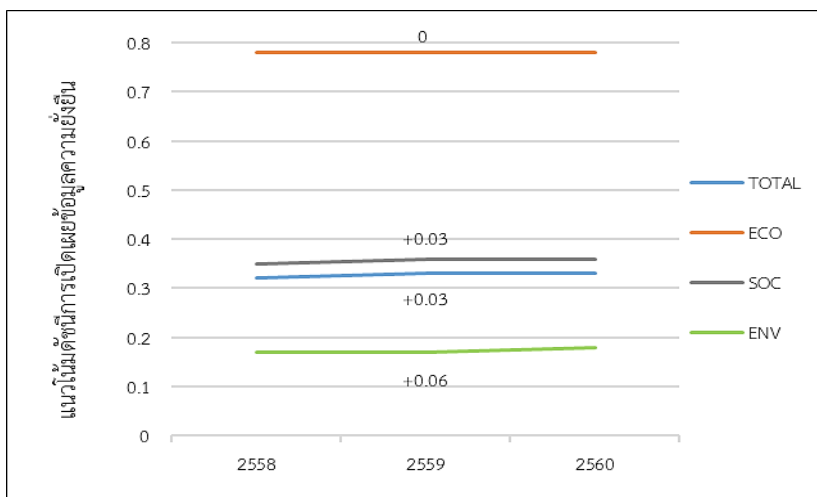
ตารางที่ 3

สถิติพรรณนาแสดงดัชนีการเปิดเผยข้อมูลความยั่งยืน

	TOTAL	ECO	SOC	ENV
SDI	0.33	0.78	0.36	0.17
Percent Disclosure	100	100	99.62	90.85

หมายเหตุ: Percent Disclosure หมายถึง ร้อยละของบริษัทที่มีการเปิดเผยข้อมูล
ความยั่งยืน โดยคำนวณจากอัตราส่วนของจำนวนตัวอย่างที่เปิดเผยข้อมูลความยั่งยืน
กับจำนวนตัวอย่างทั้งหมด

โดยระหว่างปี 2558 - 2560 พบว่า ค่าเฉลี่ยดัชนีการเปิดเผยข้อมูลความยั่งยืนโดยรวม (TOTAL) ในปี 2560 มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจากปี 2558 สอดคล้องกับค่าเฉลี่ยดัชนีการเปิดเผยข้อมูลความยั่งยืนด้านสังคม (SOC) และด้านสิ่งแวดล้อม (ENV) ในปี 2560 มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจากปี 2558 ส่วนด้านเศรษฐกิจ (ECO) ในปี 2560 คงที่จากปี 2558 ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 แสดงแนวโน้มดัชนีการเปิดเผยข้อมูลความยั่งยืนระหว่างปี 2558 - 2560

ตารางที่ 4

สถิติพรรณนาแสดงลักษณะการใช้คำของข้อมูลความยั่งยืน

	TONE	Positive Word	Negative Word
Mean	-0.12	521.89	606.01

จากตารางที่ 4 เมื่อวิเคราะห์ลักษณะการใช้คำของข้อมูลความยั่งยืน (TONE) ในภาพรวม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ -0.12 แสดงให้เห็นว่า บริษัทมีลักษณะการใช้คำของข้อมูลความยั่งยืนเป็นเชิงลบ โดยมีจำนวนคำเชิงลบ (Negative Word) มากกว่าจำนวนคำเชิงบวก (Positive Word)

ตารางที่ 5

แสดงค่าความสัมพันธ์ระหว่างประเภทอุตสาหกรรมต่อค่าเฉลี่ยการเปิดเผยข้อมูลความยั่งยืน โดยวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA)

		SS	df	MS	F	Sig
SDI	Between Groups	3.51	7.00	0.50	31.27	0.00*
	Within Groups	25.46	1587.00	0.02		
	Total	28.97	1594.00			
TONE	Between Groups	2.02	7.00	0.29	11.53	0.00*
	Within Groups	39.74	1587.00	0.03		
	Total	41.76	1594.00			

หมายเหตุ: * ระดับนัยสำคัญที่ 0.01

จากตารางที่ 5 เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบความแตกต่างของการเปิดเผยข้อมูลความยั่งยืนจำแนกตามประเภทอุตสาหกรรม พบว่า ประเภทอุตสาหกรรมกลุ่มต่าง ๆ มีดัชนีการเปิดเผยข้อมูลความยั่งยืน (SDI) และลักษณะการใช้คำของข้อมูลความยั่งยืน (TONE) ต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ทั้งนี้ ผลการวิเคราะห์ดัชนีการเปิดเผยข้อมูลความยั่งยืน (SDI) แยกตามประเภทอุตสาหกรรม พบว่า กลุ่มทรัพยากร (RESOURCE) มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด (0.43) ส่วนกลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง (PROPERTY) มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด (0.27) อีกทั้งพบว่าทุกประเภทอุตสาหกรรมมีค่าเฉลี่ยลักษณะการใช้คำของข้อมูลความยั่งยืน (TONE) เป็นเชิงลบ โดยกลุ่มธุรกิจการเงิน (FINANCIAL) มีค่าเฉลี่ยเป็นเชิงลบมากที่สุด (-0.21) ส่วนกลุ่มธุรกิจบริการ (SERVICE) มีค่าเฉลี่ยเป็นเชิงลบน้อยที่สุด (-0.08) ดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6

แสดงค่าเฉลี่ยการเปิดเผยข้อมูลความยั่งยืนแยกตามประเภทอุตสาหกรรม

	RESOURCE	INDUSTRIAL	PROPERTY	SERVICE
SDI	0.43	0.36	0.27	0.31
TONE	-0.09	-0.12	-0.13	-0.08
	TECHNOLOGY	AGROFOOD	CONSUMER	FINANCIAL
SDI	0.34	0.38	0.36	0.32
TONE	-0.10	-0.12	-0.13	-0.21

ตารางที่ 7

สถิติพรรณนาแสดงดัชนีการเปิดเผยข้อมูลความยั่งยืนแยกตามแหล่งข้อมูล

	SR	CSR	AR	ARS
SDI	0.07	0.01	0.27	0.29
Percent Disclosure	16.49	4.08	97.99	93.04

หมายเหตุ: Percent Disclosure หมายถึง ร้อยละของบริษัทที่มีการเปิดเผยข้อมูลความยั่งยืน โดยคำนวณจากอัตราส่วนของจำนวนตัวอย่างที่เปิดเผยข้อมูลความยั่งยืน กับจำนวนตัวอย่างทั้งหมด

จากตารางที่ 7 เมื่อศึกษาดัชนีการเปิดเผยข้อมูลความยั่งยืน (SDI) จากแต่ละแหล่งข้อมูลตามจำนวนตัวอย่างทั้งหมด 1,595 ตัวอย่าง พบว่า บริษัทมีปริมาณการเปิดเผยข้อมูลความยั่งยืนจากแบบแสดงรายการประจำปี (ARS) มากที่สุด (0.29) อย่างไรก็ตาม บริษัทมักเปิดเผยข้อมูลความยั่งยืน (Percent Disclosure) ในรายงานประจำปี (AR) มากที่สุด (97.99) และรายงานความรับผิดชอบต่อสังคม (CSR) น้อยที่สุด (4.08)

ตารางที่ 8

แสดงค่าเฉลี่ยดัชนีการเปิดเผยข้อมูลความยั่งยืนในแต่ละแหล่งข้อมูล

	SR (n=263)	CSR (n=65)	AR (n=1,563)	ARS (n=1,484)
TOTAL	0.45	0.34	0.28	0.31
ECO	0.76	0.65	0.71	0.78
SOC	0.44	0.36	0.31	0.35
ENV	0.39	0.23	0.12	0.13

จากตารางที่ 8 เมื่อแยกวิเคราะห์การเปิดเผยข้อมูลความยั่งยืนในแต่ละแหล่งข้อมูล พบว่า พบข้อมูลความยั่งยืนจากรายงานแห่งความยั่งยืน (SR) สูงที่สุด (0.45) โดยข้อมูลด้านเศรษฐกิจ (ECO) พบที่แบบแสดงรายการประจำปี (ARS) สูงที่สุด (0.78) ส่วนข้อมูลด้านสังคม (SOC) และด้านสิ่งแวดล้อม (ENV) พบที่รายงานแห่งความยั่งยืน (SR) สูงที่สุด (0.44 และ 0.39 ตามลำดับ)

นอกจากนี้พบว่า รายงานแห่งความยั่งยืน (SR) และรายงานความรับผิดชอบต่อสังคม (CSR) มีลักษณะการใช้คำของข้อมูลความยั่งยืน (TONE) เป็นเชิงบวก โดยมีจำนวนคำเชิงบวก (Positive Word) มากกว่าจำนวนคำเชิงลบ (Negative Word) ส่วนรายงานประจำปี (AR) และแบบแสดงรายการประจำปี (ARS) มีลักษณะการใช้คำของข้อมูลความยั่งยืน (TONE) เป็นเชิงลบ โดยมีจำนวนคำเชิงลบ (Negative Word) มากกว่าจำนวนคำเชิงบวก (Positive Word) ดังตารางที่ 9

ตารางที่ 9

แสดงค่าเฉลี่ยลักษณะการใช้คำของข้อมูลความยั่งยืนในแต่ละแหล่งข้อมูล

	SR (n=213)	CSR (n=40)	AR (n=1,240)	ARS (n=134)
TONE	0.24	0.20	-0.14	-0.03
Positive Word	352.03	204.23	404.52	500.66
Negative Word	222.00	153.80	511.23	518.93

บทสรุปจากการวิจัย

จากการศึกษาการเปิดเผยข้อมูลความยั่งยืนระหว่างปี 2558 - 2560 พบว่า บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยมีดัชนีการเปิดเผยข้อมูลความยั่งยืนในภาพรวมเฉลี่ยที่ร้อยละ 33 โดยมีแนวโน้มในการเปิดเผยข้อมูลความยั่งยืนเพิ่มขึ้น ซึ่งบริษัทมีการเปิดเผยข้อมูลความยั่งยืนด้านเศรษฐกิจมากที่สุด เนื่องจากข้อมูลด้านเศรษฐกิจเป็นข้อมูลที่จำเป็นต้องเปิดเผยตามกำหนดของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (The Stock Exchange of Thailand, 2020) เช่น ข้อมูลในงบการเงิน เป็นต้น รองลงมาคือ ด้านสังคมและด้านสิ่งแวดล้อมตามลำดับ สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Hodkam and Junrueng (2016) นอกจากนี้ยังพบว่า ประเทอุตสาหกรรมมีผลต่อความแตกต่างของดัชนีการเปิดเผยข้อมูลความยั่งยืนอย่างมีนัยสำคัญ โดยกลุ่มทรัพยากรมีดัชนีการเปิดเผยข้อมูลความยั่งยืนมากที่สุด สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Suttipun (2012) และ Chongruksut (2016) เนื่องจากกลุ่มทรัพยากรมีการดำเนินธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรธรรมชาติ ทำให้เกิดผลกระทบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม จึงให้ความสำคัญและเปิดเผยข้อมูลความยั่งยืนมากเพื่อสร้างภาพลักษณ์ที่ดี สอดคล้องกับทฤษฎีผู้มีส่วนได้เสีย ส่วนกลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้างมีดัชนีการเปิดเผยข้อมูลความยั่งยืนน้อยที่สุด เนื่องจากอาจมีการดำเนินงานที่มีผลกระทบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมน้อยกว่ากลุ่มอุตสาหกรรมอื่น

อีกทั้งในภาพรวมบริษัทมีลักษณะการใช้ค่าของข้อมูลความยั่งยืนเป็นเชิงลบ โดยมีจำนวนค่าเชิงลบมากกว่าจำนวนค่าเชิงบวก เนื่องจากการเปิดเผยข้อมูลความยั่งยืนจะเปิดเผยถึงข้อมูลเกี่ยวกับกลยุทธ์การดำเนินงาน การกำกับดูแลกิจการ ผลการดำเนินงาน ตลอดจนความเสี่ยงของบริษัท (Thaipat Institute, 2015) ซึ่งการเปิดเผยข้อมูลต้องอยู่บนพื้นฐานความถูกต้อง สมเหตุสมผลและระมัดระวัง (The Stock Exchange of Thailand, 2012) โดยในภาพรวมบริษัทมีการเปิดเผยข้อมูลความยั่งยืนด้านเศรษฐกิจมากที่สุด ซึ่งข้อมูลที่เปิดเผยมักเป็นข้อมูลด้านการเงิน ส่งผลต่อการใช้ถ้อยคำที่ให้ความหมายในเชิงลบมาก โดย Muslu et al. (2014) ให้คำอธิบายว่า การใช้คำ

เชิงลบมากกว่าการใช้คำเชิงบวก แสดงถึงความปลอดภัยในการเปิดเผยข้อมูล ส่งผลทำให้การเปิดเผยรายงานมีคุณภาพสูง เนื่องจากการใช้คำเชิงลบจะมีความน่าเชื่อถือมากกว่าการใช้คำเชิงบวก โดยทุกประเภทอุตสาหกรรมมีลักษณะการใช้คำของข้อมูลความยั่งยืนเป็นเชิงลบ อย่างไรก็ตาม ประเภทอุตสาหกรรมมีผลต่อความแตกต่างของลักษณะการใช้คำของข้อมูลความยั่งยืนอย่างมีนัยสำคัญ โดยกลุ่มธุรกิจการเงินมีลักษณะการใช้คำของข้อมูลความยั่งยืนเป็นเชิงลบมากที่สุด เนื่องจากกลุ่มธุรกิจการเงินจะเน้นให้ข้อมูลเกี่ยวกับการเงินและความมั่นคง จึงเน้นเปิดเผยข้อมูลโดยใช้หลักความระมัดระวัง (Conservative) ส่งผลต่อการใช้ถ้อยคำเชิงลบมาก ส่วนกลุ่มธุรกิจบริการมีลักษณะการใช้คำของข้อมูลความยั่งยืนเป็นเชิงลบน้อยที่สุด โดยหมวดธุรกิจในกลุ่มธุรกิจบริการ ได้แก่ ธุรกิจการแพทย์ สื่อและสิ่งพิมพ์ เป็นต้น ซึ่งการดำเนินธุรกิจดังกล่าวเน้นการสร้าง ความพึงพอใจต่อผู้รับบริการ การใช้ถ้อยคำเชิงลบมากเกินไปอาจส่งผลต่อการ ดำเนินธุรกิจ กลุ่มธุรกิจบริการจึงมีการใช้ถ้อยคำเชิงลบน้อยลง

นอกจากนี้ เมื่อเปรียบเทียบดัชนีการเปิดเผยข้อมูลความยั่งยืนจากแต่ละแหล่งข้อมูล พบว่า บริษัทนิยมเปิดเผยข้อมูลความยั่งยืนจากแบบแสดง รายการประจำปีมากที่สุด เนื่องจากเป็นรายงานที่บริษัทต้องนำส่งตามกำหนด ของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (The Stock Exchange of Thailand, 2020) อย่างไรก็ตาม เมื่อแยกการศึกษาในแต่ละแหล่งข้อมูล พบว่า พบข้อมูล ความยั่งยืนจากรายงานแห่งความยั่งยืนสูงที่สุด โดยข้อมูลด้านเศรษฐกิจพบที่ แบบแสดงรายการประจำปีสูงที่สุด ส่วนข้อมูลด้านสังคมและด้านสิ่งแวดล้อมพบ ที่รายงานแห่งความยั่งยืนสูงที่สุด ซึ่งผลการศึกษาจะเห็นได้ว่ารายงานที่เปิดเผย โดยความสมัครใจ เช่น รายงานแห่งความยั่งยืนและรายงานความรับผิดชอบต่อ สังคม เป็นต้น จะมีการเปิดเผยข้อมูลความยั่งยืนด้านสังคมและด้านสิ่งแวดล้อม สูงกว่ารายงานที่จำเป็นต้องเปิดเผยตามกำหนดของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เช่น รายงานประจำปีและแบบแสดงรายการประจำปี เป็นต้น

อีกทั้งลักษณะการใช้คำของข้อมูลความยั่งยืนจากรายงานที่เปิดเผย โดยสมัครใจ เช่น รายงานแห่งความยั่งยืนและรายงานความรับผิดชอบต่อสังคม เป็นต้น จะมีลักษณะการใช้คำของข้อมูลความยั่งยืนเป็นเชิงบวก เนื่องจากข้อมูล

ที่มีเนื้อหาทางบวกจะส่งผลกระทบต่อการตัดสินใจลงทุนของนักลงทุนมากขึ้น (Coram et al., 2009) ส่วนรายงานที่จำเป็นต้องเปิดเผยตามกำหนดของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เช่น รายงานประจำปีและแบบแสดงรายการประจำปี เป็นต้น จะมีลักษณะการใช้คำของข้อมูลความยั่งยืนเป็นเชิงลบ เนื่องจากเป็นรายงานที่บริษัทจำเป็นต้องเปิดเผยตามกฎหมาย ซึ่งมีหลักการจัดทำและแนวทางในการเปิดเผยข้อมูลในเรื่องต่าง ๆ ตามกำหนดอย่างชัดเจน เช่น ข้อมูลการประกอบธุรกิจ การจัดการและกำกับดูแลกิจการ ฐานะการเงิน และผลการดำเนินงาน เป็นต้น โดยใช้ถ้อยคำที่อยู่บนพื้นฐานของความถูกต้อง ระมัดระวัง และไม่เป็นข้อมูลที่อาจทำให้นักลงทุนเข้าใจผิด (The Securities and Exchange Commission, 2013) จึงมีลักษณะการใช้คำของข้อมูลความยั่งยืนเป็นเชิงลบเพื่อแสดงถึงความเสี่ยงในการเปิดเผยข้อมูลเชิงลบ ทำให้การเปิดเผยรายงานมีคุณภาพสูงและมีความน่าเชื่อถือ (Muslu et al., 2014)

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาการเปิดเผยข้อมูลความยั่งยืนในแต่ละแหล่งข้อมูล พบว่า จำนวนบริษัทที่เปิดเผยรายงานแห่งความยั่งยืนอยู่ในระดับต่ำเพียงร้อยละ 16.49 แต่เป็นแหล่งที่พบข้อมูลความยั่งยืนสูงที่สุด ดังนั้น สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์ และตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ควรส่งเสริมให้บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยจัดทำรายงานแห่งความยั่งยืนในรูปแบบที่เป็นฉบับแยกต่างหากจากรายงานที่ต้องยื่นประจำปี เพื่อเกิดภาพที่ชัดเจนแก่องค์กรต่อการสร้างผลกระทบหลักทางเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม เพื่อสื่อสารและสร้างความน่าเชื่อถือให้แก่ธุรกิจในการพัฒนาธุรกิจให้เติบโตอย่างยั่งยืน

นอกจากนี้ผลการศึกษาพบว่า ในภาพรวมบริษัทนิยมเปิดเผยข้อมูลความยั่งยืนจากแบบแสดงรายการประจำปี ซึ่งครอบคลุมด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมมากที่สุด ดังนั้น ผลการศึกษาจึงเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจศึกษาข้อมูลความยั่งยืนสำหรับใช้ประกอบในการตัดสินใจเลือกแหล่งของข้อมูลความยั่งยืน เพื่อนำไปวิเคราะห์และพัฒนางานวิจัยในอนาคต

ข้อจำกัด

การวัดคะแนนดัชนีการเปิดเผยข้อมูลความยั่งยืนอยู่บนสมมติฐานว่าทุกบริษัทควรเปิดเผยรายการตามกระดาดำทำกร Checklist ซึ่งอ้างอิงจากกรอบแนวทางการจัดทำรายงานข้อมูลความยั่งยืนในระดับสากล GRI-G4 อย่างไรก็ตาม การศึกษานี้ไม่ได้คำนึงถึงบางรายการที่ไม่เกี่ยวข้องกับลักษณะการดำเนินงานของบริษัท ซึ่งบริษัทอาจไม่จำเป็นต้องเปิดเผยรายการดังกล่าว

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบพระคุณบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ผู้ให้ทุนสนับสนุนในการศึกษาวิจัย ซึ่งการวิจัยนี้เป็นผลงานระหว่างที่ศึกษาอยู่ ณ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

เอกสารอ้างอิง

- Aiewpradit, P., & Srijunpetch, S. (2016). Relationship Between a Firm's Characteristics and Environmental Disclosure of Listed Companies in SET100 Index. *University of the Thai Chamber of Commerce Journal Humanities and Social Sciences*, 36(2), 40-54.
- Banerjee, S. B. (2007). *Corporate Social Responsibility. The Good, the Bad and the Ugly*. Edward Elgar: Cheltenham.
- Barnard, C. I. (1938). *The Functions of the Executive*. Cambridge: Harvard University Press.
- Chareonwongsak, K. (2007). *CSR and Building Business Sustainability*. Retrieved December 18, 2017, from <http://www.kriengsak.com/issues/csr-0>
- Cho, C. H., Roberts, R. W., & Patten, D. M. (2010). The Language of US Corporate Environmental Disclosure. *Accounting, Organizations and Society*, 35(4), 431-443.

- Chobpichien, J. (2010). The Relationship Among Firm - Specific Characteristics, Quality of Board of Directors, Ownership Structure, and Level of Voluntary Disclosure of Listed Companies in The Stock Exchange of Thailand. *SDU Research Journal*, 6(3), 47-68.
- Chodchoy, P. (2014). *Sustainable Development Reporting : A Case Study of Listed Companies in the Stock Exchange of Thailand*. (Master's Thesis). Prince of Songkla University, Songkla.
- Chongruksut, W. (2016). Corporate Social Responsibility Disclosure In Thailand. *Srinakharinwirot Research and Development (Journal of Humanities and Social Sciences)*, 8(15), 128-144.
- Chongruksut, W. (2018). Social and Environmental Disclosure based on GRI guideline: A Case Study of Firms listed on the Stock Exchange of Thailand in the SET 100 Index Group. *Kasetsart Applied Business Journal*, 12(17), 1-22.
- Coram, P. J., Monroe, G. S., & Woodliff, D. R. (2009). The Value of Assurance on Voluntary Nonfinancial Disclosure: An Experimental Evaluation. *Auditing: A Journal of Practice and Theory*, 28(1), 137-151.
- Frederick, W. C. (2006). *Corporation, be Good!: The Story of Corporate Social Responsibility*. Indianapolis: Dog Ear.
- Freeman, R. E. (1984). *Strategic Management: A Stakeholder Approach*. New York: Cambridge University Press.
- García-Sánchez, I. M., Hussain, N., Martínez-Ferrero, J., & Ruiz-Barbadillo, E. (2019). Impact of Disclosure and Assurance Quality of Corporate Sustainability Reports on Access to

- Finance. *Corporate Social Responsibility and Environmental Management*, 26(4), 832-848.
- Global Reporting Initiative. (2015). *G4 Sustainability Reporting Guidelines*. Retrieved April 11, 2017, from <https://www.globalreporting.org/resource/library/GRIG4-Part1-Reporting-Principle-and-Standard-Disclosures.pdf>
- Hodkam, S., & Junrueng, S. (2016). *The Study of Relationship Between the Level of Sustainability Report Disclosure and Security Prices of Listed Companies in The Stock Exchange of Thailand*. (Master's Thesis). Burapha University, Chonburi.
- Kohloy, P. (2013). *Sustainability Reporting of Listed Companies in The Stock Exchange of Thailand*. (Master's Independent Study). Chiang Mai University, Chiang Mai.
- KPMG. (2011). *KPMG International Survey of Corporate Responsibility Reporting 2011*. Amsterdam.
- Loughran, T., & McDonald, B. (2011). When is a Liability Not a Liability? Textual Analysis, Dictionaries, and 10-Ks. *Journal of Finance*, 66(1), 35-65.
- Muslu, V., Mutlu, S., Radhakrishnan, S., & Tsang, A. (2014). *Measuring Corporate Social Responsibility Report Quality Using Narratives*. University of Houston, Houston.
- Naklerd, S., & Suttipun, M. (2016). An Influence of Corporate Governance on Environment Disclosures of Listed Companies in The Stock Exchange of Thailand. *Chulalongkorn Business Review*, 38(149), 1-37.
- Sombunmon, S. (2016). *The Relationship Between Corporate Governance and The Sustainability Report Disclosure*

- of Financial Firms: An Empirical Study from The Stock Exchange of Thailand.* (Master's Thesis). Burapha University, Chon Buri.
- Suchman, M. (1995). Managing Legitimacy: Strategic and Institutional Approaches. *The Academy of Management Review*, 20(3), 571-610.
- Suttipun, M. (2012). Environmental Disclosures in Corporate Annual Reports: A Study of Top 50 Companies Listed in The Stock Exchange of Thailand. *Chulalongkorn Business Review*, 34(132), 47-67.
- Tantayanon, R. (2015). *Sustainability Reports and Corporate Social Responsibility*. Retrieved December 18, 2017, from <http://www.bangkokbiznews.com/blog/detail/635590>
- Thaenmanee, W., & Rungruangwuttikrai, N. (2019). The Level of Sustainability Reporting of Listed Companies in Stock Exchange of Thailand: A Case Study of Property Development Business Sector. *Social Science Journal of Prachachuen Research Network*, 1(1), 53-64.
- Thaipat Institute. (2015). *Enhanced Sustainability Report*. Retrieved April 11, 2017, from <http://www.thaicrs.com/2015/12/blog-post.html>
- The Securities and Exchange Commission. (2013). *Manual for the preparation of information entry form 56-1 form 69-1*. Retrieved October 13, 2020, from <https://www.sec.or.th/TH/Documents/ShareGuide/6153s.pdf>
- The Stock Exchange of Thailand. (2012). *Guidelines for Business Corporate Social Responsibility*. Bangkok: Magicpress.

The Stock Exchange of Thailand. (2020). *Information Disclosure*.

Retrieved April 09, 2020, from

https://www.set.or.th/th/regulations/supervision/listed_disclosure_p5.html

Varnapruks, R. (2015). The Relationship Between a Performance and a Disclosure of Social and Environmental Information of Thai Listed Companies in The Stock Exchange of Thailand in Property and Construction Section. In *The Tenth Sripatum University Conference of 2015* (pp. 376-387). Bangkok: Sripatum University.